

Хазяїн (дуже стисло)

Іван Карпенко-Карий

Комедія у 4-х діях

Дійові особи:

Терентій Гаврилович Пузир — хазяїн, мільйонер.

Марія Іванівна — його жінка.

Соня — їх дочка.

Феноген — права рука хазяїна.

Маюфес — фактор.

Павлина — кравчиха з города.

Зеленський, Ліхтаренко — економи.

Куртц — шахмейстер (спеціаліст з вівчарства).

Петро Петрович Золотницький — родовитий багатий пан.

Калинович — учитель гімназії.

Зозуля — помічник Ліхтаренків.

Лікар.

Харитон — розсильний.

Петро.

Дем'ян.

Дівчина.

Юрба робітників.

До Терентія Пузиря приходить Маюфес та пропонує хазяїнову переховати у себе в степах 12 тисяч овець поміщика Михайлова, який оголосив себе банкрутом. Той погоджується, але за 20 % прибутку від операції.

Маюфес натякає Терентію Гавриловичу, що він голодний, але хазяїн пропонує йому перекусити на вокзалі в буфеті. Він не збирається кожного годувати своїми харчами.

Пузир збирає усіх економів та сварить Зеленського за те, що той занадто багато платить робітникам і годує їх добрими харчами. У приклад всім хазяїн ставить Ліхтаренка, який платить всього 15 копійок, а без їжі — 25. Зеленський пояснює, що в Чагарнику, де працює Ліхтаренко, люди дуже бідні, тому погоджуються на все. Пузир заявляє, що треба й у Мануйлівці зробити бідність. Хазяїн призначає Ліхтаренка в Мануйлівку, а Зеленського — в Чагарник.

Коли всі пішли, залишається тільки Феноген, який розповідає, що Ліхтаренко нечистий на руку. Ліхтаренко виправдовується перед хазяїном та пояснює, що цілком природно, якщо слуга наживається, даючи при цьому ще більше наживатися хазяїнові.

Феноген приносить листи. Один з них — від багача-сусіда Чобота, який сватає Соню. Терентієві Гавриловичу це приємно, бо він давно хотів приєднати сусідські землі до своїх. Другий лист повідомляє, що Пузиря нагороджено орденом за пожертвування на приют. Феноген радить з такого приводу справити нову шубу, бо старий кожух вже

зовсім обносився, йому тридцять літ.

Та Пузиреві не цікаві такі дрібниці. Він не хоче дарма витратити гроші на одяг.

До Пузиря приїжджає сусід Золотницький, який жартує з його бажання загарбати всі землі в окрузі. Золотницький пропонує сусідові приєднатися до будівництва цукрового заводу, але Пузир відмовляється. Золотницький розповідає, що завтра мають відбутися земські збори, на яких Пузир не був уже протягом року, хоча він — земський гласний. Та Терентій Гаврилович не розуміє, навіщо турбуватися долею голодуючих або засновувати школи, коли у нього достатньо власних проблем. Не хоче він також давати гроші на спорудження пам'ятника Котляревському, бо письменник йому "без надобності".

Золотницький здивований та обурений такою позицією, він називає сусіда невігласом. Петро Петрович відмовляється обідати в Пузиря, хоча й напросився сам, бо той не запрошував.

Коли Пузиря не було вдома, до нього прийшли скаржитися на погану їжу робітники. Соня та Марія Іванівна побачили, який хліб їдять люди, і пообіцяли допомогти. Вражена Соня звертається до батька з проханням покращити харчування. Пузир обіцяє, але потай наказує Феногенові давати такий хліб, як обробляться.

Хазяїна турбує, що він прийняв чужих овечок, хоча й гріє майбутній прибуток.

До Соні приїжджає Калинович. Дівчина розповідає йому про пригоду в домі, вона прагне покращити долю робітників, тому збирається слідкувати за їхнім харчуванням, входити в проблеми господарства. Але Калинович не бачить у цьому великого сенсу. Він вірить у сили майбутнього покоління, весь покладається на школу.

Пузир тяжко захворів. Золотницький розповідає, що він погнався за гусьми, які скубли одну з його численних кіп, впав та відбив собі нирки. Незважаючи на наказ лікаря лежати, Терентій Гаврилович намагається керувати усім господарством, збирається купувати нових овець.

В цей час розкриваються махінації Петьки Михайлова. Маюфес пропонує стати свідком на користь Пузиря за тисячу карбованців, але той не погоджується. Феноген пропонує свідчити разом з Ліхтаренком за чотириста карбованців.

Хвороба хазяїна все посилюється, треба робити операцію, але Пузир не хоче. Урядник приносить йому повістку в суд. Розгніваний Терентій звертається по допомогу до Золотницького, який розповідає, що брат Калиновича — прокурор.

Пузир обіцяє дати згоду на шлюб Соні з Калиновичем. Вмовити хазяїна зробити операцію так і не вдається, хоча йому загрожує смерть.